

maraton

Kůže

**Jevgenija
Někrasovová**

m

Kůže

Kůže

**Jevgenija
Někrasovová**

přeložila
Alena Machoninová

Praha 2023
maraton

The translation was kindly supported by the Fund for Central & East European Book Projects, Amsterdam.

Překlad laskavě podpořil Fond pro středoevropské a východoevropské knižní projekty, Amsterdam (CEEBCP).

Knihu finančně podpořilo Ministerstvo kultury České republiky.



MINISTERSTVO
KULTURY

Евгения Некрасова

Кожа

Copyright © Evgenia Nekrasova, 2021

Published by arrangement with Genya aGency

Czech edition © Maraton, 2023

Translation © Alena Machoninová, 2023

Afterword © Václav Štefek, 2023

ISBN 978-80-88411-23-9

Pilotní slova

Moje kůže je ruská. Středoruská. Je bílá, bledá a z nedostatku vitamínu D má namodralý odstín. Na náhodnou nebo záměrnou ránu je připravená reagovat rychle a na dlouho fialovo-žlutou modřinou. Po štípnutí komáří samičky může rudě naběhnout. Moje kůže bývá kluzká od mastnoty, kterou vylučuje. V jejích širokých pórech rychle zrají hnisavé pupínky a rostou tlusté černé chlupy. Často mě svědí a já se v ní svíjím a zmítám. Vnímám ji jako zvláštní živý pytel, ve kterém vězím a přebývám jako mládě, jež se nedokáže osamostatnit.

Moje kůže a já jsme dohromady Jevgenija Igorevna Někrasovová, narozená v roce 1985 v SSSR, nějakou dobu v SSSR vyrůstající, ale víc a déle dospívající v Ruské federaci, bytem v Ruské federaci, v Moskvě. Být Ruska a žít v Rusku je podle představ celého světa strašný nezdár a smůla, žít v Moskvě je podle představ celého Ruska privilegium a štěstí. Jsem Ruska ze tří čtvrtin, z jedné jsem Mordvinka (z jedné osminy jsem Erzja, z druhé Mokša) a píšu text o černošské otrokyni, která se narodila černošské otrokyni. A tentýž text píšu o ruské bílé nevolnici, která se narodila v rodině ruských nevolníků. Všichni moji předkové mají bílou ruskou a mordvinskou kůži, nevolnickou kůži. Píšu tento text také o sobě. Mám právo psát fikci o sobě a o nevolnících, ale o otrocích s černou kůží psát nemůžu, protože mám bílou kůži. Avšak možná se o to mám právo pokusit – protože zkušenost zotročených předků je podobná, protože podobné jsou i dnešní předsudky (okamžité kvůli nebílé kůži, poměrně rychlé kvůli přízvuku nebo ruskému jménu), a hlavně – *because of my love for black people's literature and folklore.*

1. Má sladkost

Zakopla jsem o lebku. Ležím a nemám sílu vstát. Nezačala jsem se jí vyptávat, kde se tam vzala. Jejich Jih skřípe v zubech cukrem a kostmi. Kosti se lámou a semílají o cukr.

Poprosila jsem:

„Pověz mi něco, kmotříčko Lebko.“

Lebka se zazubila a syčivě se zeptala:

„Máš ráda cukr?“

„Moc, kmotříčko Lebko. Je to moje hlavní závislost. Přestala jsem kouřit, piju málo, drogy jsem nikdy nezkusila. Ale bez dávky sladkého vydržím nanejvýš půl dne. Kožařka mi doporučila, abych se sladkého vzdala, pak se mi na kůži přestanou dělat hnisavé pupínky, zhubnu a nebude mi stoupat tlak. Ale já nemůžu. Cukr je moje svoboda. Do pěti let jsem nesměla sladké kvůli rudé, bolestivé, svědivé a krvácivé vyrážce, která požírala moji kůži. Jednou mě před procházkou navlékli do kamaší, kožichu, šály, palčáků, čepice a kozaček a vyšoupli mě na chodbu, abych se nepotila. Kolem šla sousedka, uviděla roztomilé dítě a dala mi čokoládový banánek. Sundala jsem si palčák, abych mohla zákusek držet v holé ruce. Palčák visel na gumičce z rukávu králičího kožíšku. Rozradostněnou se štěstím v rukou mě našel dědeček. Měl mě moc rád, banánek mi vzal, nevím, co s ním udělal, dědeček si stěžoval mámě, jak někdo mohl něco takového dát dítěti. Nevěděla jsem, jak banánek chutná, ale bylo mi jasné, že jsem přišla o něco neuvěřitelného. Pak vyrážka zmizela a na děti i dospělé se začal z Ameriky sypat cukrový narкотický sníh zabalený do tyčinek Snickers, Mars, Nuts a Wispa. Od té doby jím sladké. Když jsem vyrostla, tyčinky z mléčné čokolády nahradily tabulky tmavé. Když

jsem začala trochu stárnout, pokusila jsem se přejít na sladkosti bez cukru. Ale cukr mě nepouští. Jsem jednou z mnoha milionů jeho duší. Ale proč máš tak málo zubů, kmotříčko Lebko? Z lásky k cukru?“

Lebka se zasmála a odpověděla, že začne cukrem. Já to převypravuju, jak umím.

Mají tam horko a sladko, horko a sladko. Jejich Jih skřípe v zubech – kostmi a cukrem. Ten Jih si oblíbily mouchy. A podnikatelé. Mnozí jsou bohatí. Ti nejchudší mají padesát duší. Domy mají velké, dřevěné a bílé, i sloupy jsou dřevěné a bílé. Lidé uvnitř jsou rovněž bílí. Ale mimo dům jsou lidé černí a tmavě nebo světle hnědí jako cukr. Všechno jsou to lidé pracující s cukrem. Dělí se na tři vrstvy: Hodně silní, Středně silní a Slabí. Hodně silní kopou motykami hluboké díry, sázejí do nich třtinové řízky, přinášejí na hlavách koše se zvířecími výkaly (jeden ohromný koš vystačí na dvě díry), hnojí jimi třtinu, hnojí, zalévají, hnojí, zalévají; když nastane sezona a cukrový les je přeroste, kácejí ho, odřezávají vršky a listy; potom je melou v mlýnu; dál je za občasného míchání vaří ve čtyřech pěti kotlech – postupně, celé dny, na směny, dvanáct hodin; potom přelévají sirup do chladicích hrnců; následně slévají melasu a rozprostírají ztuhlý cukr na slunci, aby se usušil. Středně silní dělají v podstatě totéž jako Hodně silní, ale s menší silou a rychlostí, často musejí být k dispozici a taky svazují pokácená stébla a balí vysušený cukr do pytlů, které odplouvají za oceán. Středně silní jsou bývalí Hodně silní, kteří si odpracovali deset dvanáct let, přišli o zdraví a v pětadvaceti sedmadvaceti letech se dostali do slabší vrstvy. Slabí jsou děti a postarší lidé, vytrhávají plevel a nepotřebné části třtiny a zkrmuje je zvířatům. Slabí taky loví hlodavce, kteří

mají rádi třtinu. Slabí jsou bývalí Středně silní, kteří přišli o poslední síly a zdraví a ve čtyřiceti letech nemohou pracovat jako dřív. Slabí taky někdy vykonávají pomocné práce pro pracující: hlídají děti, vaří v poledne jídlo, šijí a perou.

Gold se už ve dvanácti letech dostala mezi Hodně silné. Je rozložitá a vysoká. Tak, že její temeno často ční nad třtinovými vršky. Sama dokáže pokácet strom. Sama denně naseká tolik třtiny jako čtyři chlapi. Pán si Gold cení. Všichni se jí bojí. Pracující, dohlízející, Pán i jeho rodina. Gold jako by díky své síle byla královnou cukrového lesa. Je jí už dvacet osm let a stále se drží mezi Hodně silnými. K obědu dostává dvojitou porci. Může začít pracovat, odkud chce. Může si dovolit o trochu víc. Dohlízející ji nenávidí, pán kapitalista k ní necítí nic, jen o ní přemýšlí a přepočítává ji na dolary, pracující ji příliš v lásce nemají: někteří se jí bojí, někteří jí závidí sílu, ale mnozí, obzvláště ženy, vůči ní cítí obojí zároveň, protože je sama a s nikým se moc nebaví.

Gold porodila Hope. Chvilí si poležela v chýši a vrátila se s nemluvnětem přivázaným na těle. Hopinu babičku a dědečka ukradli z Afriky. Přijeli každý jinou lodí měsíc po sobě. Zmizeli současně – pracující tvrdili, že odletěli zpátky. Hopin otec byl prodán do jiného cukrového lesa téměř okamžitě po jejím početí. Měl za ženu jinou pracující, Gold ho milovala, ale lásku nedávala najevo jemu ani nikomu jinému. Manželka Hopina otce plakala a všichni pracující ji litovali. O něm a Gold nikdo nevěděl. Jedna Hopina teta pracovala v bílém domě. Gold se s ní nebavila: neměly se kde ani kdy potkat. Druhá Hopina teta zemřela na nějakou nemoc. Hope vyrůstala připoutaná k matce. Gold se bála, že jí dceru seberou a zařadí ji mezi Slabé, takže ji nepouštěla na zem. Hope pila mateřské mléko s potem. To byla jediná sůl, kterou ochutnala. Sůl

se považovala za potravu bílých. V období sklizně Hope do úst padala sladkost cukrového lesa – to byla jediná sladkost, kterou ochutnala. Les – kouzelný stejně jako její máma – čněl nad Hope, ale potom letěl k zemi a byl nižší. Gold nechávala dceru lézt jen po hliněné podlaze v chýši.

O sobotách se všichni pracující po práci a po večerech scházeli u ohně, vyprávěli si příběhy a zpívali písně. Gold se nerada stýkala s lidmi, ale když na svět přišla Hope, dokonce i ona začala chodit k ohni. Chápala, že dcera musí znát svůj lid. Mnozí pracující si začali Gold vážit, když porodila dítě, a byla tudíž zranitelná stejně jako ostatní. Hope se ze všeho nejvíc líbily příběhy, ve kterých lidé odlétali za oceán. U ohně se už dozvěděla o letu své babičky a dědečka. Gold se zlobila a prosila dceru, aby nevěřila báchorkám. Gold tichounce drmolila a zpívala dceři o tom, jak kope motykou díry, jak si na hlavu dává pytel s hnojem, jak kácí třtinu, jak ji mele v mlýně, jak ji míchá a bojí se, že opaří dceru, jak kojí Hope, jak večer vaří kukuřičnou kaši, jak spolu pod jednou děravou, jakoby prostřílenou dekou usínají v chýši; o tom, jak měla dost sil na to, aby sama postavila dům, udělala stůl, lavici, postel a kamna, ale už nestačí na zašití deky, o tom, jak se Hope vyčůrala rovnou na hliněnou podlahu a bylo z toho bláto, o tom, jak naříkají záda, jak bolí ruce a nohy, o těch, kteří zemřeli na nemoci nebo během porodu, kteří byli umrskáni k smrti, kteří byli prodáni nebo koupeni, kteří přišli o ruku v drtičce, o tom, jak se dítě jedné pracující uvařilo, když spadlo do kotle s vroucí sladkou tekutinou. Gold nenáviděla cukr, chtěla pro dceru jiný život, ne aby cukr pěstovala a sklízela, ale aby ho jedla.

Hope už bylo šest let, ale vypadala mladší a menší. Gold dceru nepouštěla, vnímala ji jako svoji součást – jako třetí prso nebo ruku. Jen jednou ji od sebe Gold odpoutala

a dala ji do náručí jinému pracujícímu člověku – to když Hope nechala pokřtít. Pro Hope bylo matčino tělo zemí, po které se dá chodit a na které se dá spát a nacházet potravu – byla to planeta, ale nebyla kulatá, měla tvar ohromné rodné ženy.

Gold se rychleji unavovala, protože dcera, která na ní žila, těžkla a chtěla chodit, běhat a létat. Jenže byly pod dohledem. Všichni pracující na plantážích byli pod dohledem – hlavní a očí. Obzvláště Gold. Jako královna. Pán nařídil počkat, až Hope rychleji než matka vyroste a bude z ní velká výnosná síla a od nějakých deseti let se přidá k Hodně silným. Pán s dohlížejíci přistoupil ke Gold, navlékl si rukavice a natáhl ruku, chtěl si Hope potězkat v náručí. Ale Gold na něj pohlédla jako vlčice a dál míchala sirup. Ostatní pracující přestali míchat a strnuli. Dohlížejíci na ně začali rvát. Pán odešel, ale zapamatoval si, že dítě je podprůměrně malé a nechodí, dohlížejíci proto nařídil, aby na ně dál dávali pozor a informovali ho.

Gold začala pouštět Hope, aby se v době oběda prošla po zemi. Hope běhala, skákala, padala, mávala rukama ve snaze vzlétnout. Volala na matku, aby si s ní šla hrát, aby ji dohonila, aby spolu odletěly. Gold za ní běhala po cukrovém lese a temeno se jí míhalo nad jeho vršky. Hry s dcerou byly její hlavní radostí a svobodou. „Má sladkost,“ říkala o Hope. Opravdová sladkost. Modrooký dohlížejíci dohlížel. Z duše Gold nenáviděl, protože mu dvakrát odsekla a nevěděla, co se patří. Nemohl ji zmrskat, protože by ji nezvládl. Nemohl ji strčit do sudu s hřebíky. Protože takové sudy neměli. Hope těžkla, házela sebou na matce a té se špatně pracovalo, a tak začala dceru během práce pouštět na zem. Jednou si s ní při práci hrála na babu. Dohlížejíci o tom pověděl Pánovi. Druhý den si pro Hope přišli. Vyčíhali si okamžik, kdy nebyla připoutaná k matce, vyběhla z cukrového lesa a zamávala křídly,

aby odletěla. Gold s úsměvem vyskočila za ní, ale Hope už byla v rukou dohlížejcích.

Hope neposlali pracovat se Slabými ani ji neposlali pracovat do bílého domu. Právě toho všeho se Gold obávala. Nebála se, že dceru zalehne ve spánku, že ji uhodí motykou nebo mačetou, že ji upustí do vroucího kotle. Nehledě na to, jak byla obrovitá, Gold skvěle cítila své tělo a Hope byla jeho součástí. Stalo se to, z čeho Gold ani nemohla mít strach a k čemu nemohla mít ani žádný jiný vztah, protože to byla pohádka. Hope prodali do jiného cukrového lesa, a levně. Ne do sousedního, ale ob jeden, a hlavně – za řekou. Pán se jí zbavil, překážela Gold v práci – přepočítal si to na peníze. Gold rozbila svou mačetu a odešla k sobě do chýše, lehla si tam a přestala pracovat. Prosila, aby Pánovi vyřídili, že zase začne, až jí vrátí Hope. Za Gold chodily pracující ženy, litovaly ji, bály se o ni a přemlouvaly ji, aby se vrátila kácet cukrový les. Gold se nehýbala. Přišli za ní dohlížejcí, snažili se ji vytáhnout a zmrskat, ale Gold je jednoduše odstrčila. Dohlížejcí nařídili pracujícím, aby ji vyvlekli a zmrskali. Pracující to odmítli. Dohlížejcí podpálili Goldinu chýši. Gold vyšla ven, sedla si zády k požáru, překřížila ruce jako bohyně a ani se nehнула. Pán počítal ztráty.

Hope teď musela hodně chodit. Po tvrdé dřevěné podlaze. Vůbec nemohla pochopit, kam se poděly její hlavní měkké země – matčino tělo a hlinitá půda. Hope koupili drobní kapitalisté, na jejichž plantáži pracovalo všehovšudy třicet pracujících. Cukrový les, kde pracovala Gold, pěstovalo přibližně pět set pracujících. Hope klopytala: nebyla zvyklá tolik chodit, do chodidel se jí zapichovaly dřevěné třísky. Páni ji hubovali, třísnila krví podlahu, ale dali jí boty po Dceři pánů. Hope bydlela v kuchyni spolu s jinou pracující – stařenou, která se starala o tento bílý dům. Který zvenčí nebyl bílý, nýbrž